

Φιλαρμονική Βόλου

Παναγιώτης Νικολάκης
Επιβλέπων καθηγητής: Κωστής Πανηγύρης
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Βόλος 2/2012

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Τίτλος Διπλωματικής: Φιλαρμονική Βόλου
Επιβλέπων καθηγητής: Παναγιώτης Κωστής
Φοιτητής: Νικολάκης Παναγιώτης
Φεβρουάριος 2012

Περίληψη

Η σχέση του Βόλου με τη μουσική επιβεβαιώνεται με τη δημιουργία της "Φιλαρμονικής ορχήστρας" από το 1920 χωρίς όμως να διαθέτει ποτέ μόνιμη στέγη. Στόχος της διπλωματικής αυτής είναι η δημιουργία κτιρίου για την στέγαση του μουσικού αυτού συνόλου που θα αποτελεί αστική αναφορά. Επίσης, ερχόμενο σε διάλογο με τη θάλασσα και την πόλη του Βόλου, επιδιώκοντας την ευρύτερη μεταξύ τους επαφή, θα έχει σαν στόχο την ενίσχυση της παρουσίας του θεσμού αυτού και την ένταξη της μουσικής στη ζωή της πόλης.

University of Thessaly
Department of Architecture
Diploma thesis Topic: Volos Philharmonic Hall
Supervisor Professor: Paniyiris Kostis
Student: Nikolakis Panagiotis
february 2012

Summary

The relationship of the city of Volos with music, is confirmed by the creation of the "Philharmonic Orchestra" in 1920 but has never had a permanent home. The aim of this thesis is to create a building to house this band and to be an urban reference. Also coming in dialogue with the sea and the city of Volos, seeking a broader contact between them, it aims to enhance its presence in this institution and the integration of music in the city life.

Στόχος διπλωματικής

Ο στόχος της διπλωματικής είναι η δημιουργία ενός κτιρίου που θα στεγάσει τη Φιλαρμονική ορχήστρα του Βόλου που έχει μεγάλη ιστορία και παράδοση, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα για πρόβες, ηχογράφηση, παραστάσεις και διαλέξεις. Επίσης θα περιλαμβάνει μουσείο, που θα εκθέτει τα ιστορικά στοιχεία για την δράση της, και άλλους χώρους σχετικούς με τη μουσική.

Φιλαρμονική Βόλου

Η φιλαρμονική ορχήστρα υπάρχει εδώ και 80 χρόνια με αυτό το όνομα και άλλα 30 χρόνια πριν ως μπάντα.

Το ιστορικό στέγασης της Φιλαρμονικής του Δήμου Βόλου υπήρξε πλούσιο, καθότι, λόγω της μακραίωνης και πολυκύμαντης διαδρομής της αφενός, και χωρίς να διαθέτει ποτέ δική της μόνιμη στέγη αφετέρου, αναγκάστηκε πολλές φορές να μεταστεγαστεί, φιλοξενούμενη σε διάφορα ιδιόκτητα ή μισθωμένα κτήρια του Δήμου Βόλου.

Μερικές από τις προσωρινές τις «κατοικίες» ήταν το Δημοτικό Ωδείο, το ισόγειο στο κτίριο του Δημοτικού θεάτρου, η πλατεία Ρ. Φεραίου, το φουαγιέ του Δημαρχείου κ.α.

Παρόλο όμως που δεν μπορούσε να παρέχει μόνιμη στέγη στην Φιλαρμονική, ο Δήμος Βόλου πάντα «επιθυμούσε» την ενίσχυση της, γιατί τον ενδιέφερε η μουσική παιδεία των Βολιωτών.

Αυτή τη στιγμή στεγάζεται σε ένα αναπαλαιωμένο κτίριο στην περιοχή των παλαιών που δεν καλύπτει πλήρως τις ανάγκες της Φιλαρμονικής.

Ο όρος «φιλαρμονική» στην κυριολεξία σημαίνει την προς αρμονία και μουσική αγάπη. Στην Ελλάδα επειδή η πρώτη μουσική κίνηση εμφανίζεται ταυτισμένη με την Μπάντα, συνήθως με τον όρο «φιλαρμονική» εννοούμε ορχήστρα πνευστών και κρουστών οργάνων. Στην Ευρώπη όμως, εννοείται η εταιρεία συμφωνικών συναυλιών (συμφωνική μικτή ορχήστρα).

Επιλογή οικοπέδου

Η περιοχή που επιλέχθηκε για τη δημιουργία της «Φιλαρμονικής Βόλου» είναι αυτή του «παλιού λιμεναρχείου» έναντι της πλατείας Ρήγα Φεραίου. Ενώ το οικόπεδο που προτείνεται, είναι αυτό της “παλιάς ψαραγοράς” που βρίσκεται στην προβλήτα Νο 1 του λιμανιού και καταλαμβάνει έκταση περίπου 3200 τμ.

Αυτή η επιλογή έγινε λόγω του ότι η περιοχή ανήκει σε μία ευρύτερη πολιτιστική ζώνη και δημοτικών – δημόσιων υπηρεσιών του Βόλου που περιλαμβάνει το Δημαρχείο, το Δημοτικό θέατρο, την Εφορία, το ΤΕΕ, το ΔΙΚΗ, τη Κεντρική Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη, το Ωδείο και το κτίριο Giorgio de Chirico κ.α. Επίσης σε αυτό το οικόπεδο καταλήγει το παραλιακό μέτωπο του Βόλου.

1. Δημοτικό Θέατρο
2. Δημαρχείο
3. Δημοτικό Ωδείο
4. κτίριο Giorgio de Chirico
5. Κεντρική Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη
6. ΤΕΕ
7. ΔΙΚΗ
8. 9ο Δημοτικό Σχολείο, 9ο Νηπιαγωγείο
9. Εφορία
10. ΙΚΑ
11. Σιδηροδρομικός Σταθμός Βόλου

επιλεγμένο οικόπεδο

ευρύτερη περιοχή

επιλεγμένο οικόπεδο

Πέρα από τη σημασία της θέσης αυτής του οικοπέδου, σημαντικό ρόλο στην επιλογή έπαιξε το ότι για την περιοχή της προβλήτας Νο1 γίνονται συνεχώς καταγγελίες και παράπονα από τους κατοίκους της συνοικίας του Παλαιού Λιμεναρχείου, για την αέρια και ηχητική ρύπανση της περιοχής, ενώ κάνουν ενέργειες για την απομάκρυνση του εμπορικού λιμανιού και τη μεταφορά του έξω από τα όρια των κατοικιών της πόλης.

Επίσης, το 2010 δημοπρατήθηκε το έργο για την επέκταση του δικτύου ποδηλατοδρόμου του παραλιακού μετώπου που θα ξεκινάει από το οικόπεδο της παλιάς ψαραγοράς, ενώνοντας τους δύο ποδηλατοδρόμους και θα καταλήγει στις Αλυκές. Στο σημείο ένωσης προβλεπόταν μία πολιτιστική πλατεία.

Λαμβάνοντας υπόψη τη θέση του οικοπέδου και τις ενέργειες των κατοίκων του δήμου, προτείνεται να δημιουργηθούν μία σειρά από νέες χρήσεις στην προβλήτα αυτή και στο κτίριο του Σίλο με έμφαση στον πολιτισμό. Το κτίριο της φιλαρμονικής που είναι ο στόχος της διπλωματικής εργασίας θα αποτελεί μία από τις νέες αυτές πολιτιστικές χρήσεις της περιοχής.

Βασική ιδέα - Concept

Στην περιοχή αναγνωρίστηκαν οι εξής άξονες:

- ο παραλιακός άξονας ,
- ο άξονας του κεντρικού δρόμου "Λαμπράκη"
- και ο άξονας του Πικιώνη, που θεωρούμε αυτόν που λέγεται πως χρησιμοποίησε ο Πικιώνης στις εισόδους στο δημαρχείο και ενώνει την παλιά με την καινούρια πόλη του Βόλου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση βέβαια θεωρώντας ως σημείο αναφοράς το επιλεγμένο οικόπεδο, ο άξονας της σύνδεσης της παλαιάς και νέας πόλης του Βόλου ταυτίζεται με τον παραλιακό άξονα
- ο άξονας των «νέων χρήσεων» που ειπώθηκαν προηγουμένως, που συνδέει τις παλιές πολιτιστικές χρήσεις με τις νέες.

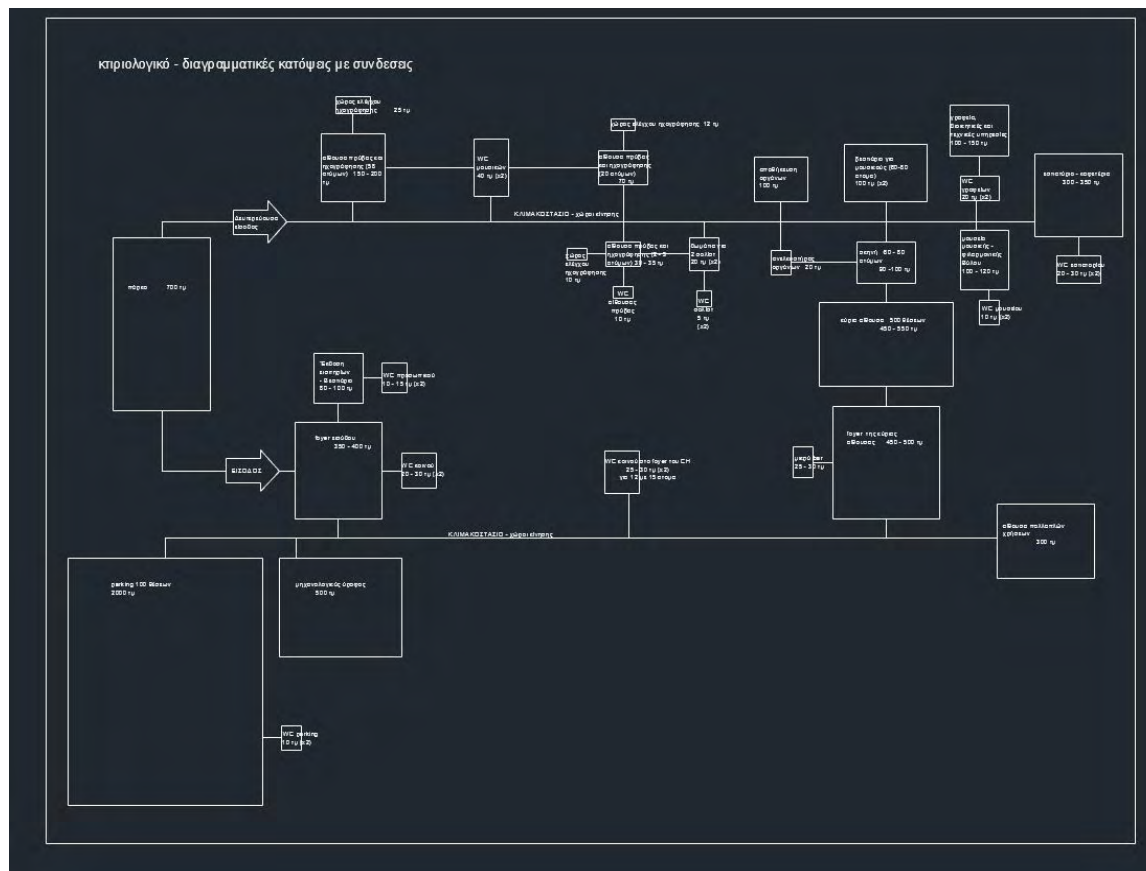
Θέλοντας να χρησιμοποιείται το κτίριο της Φιλαρμονικής Βόλου ως μια πύλη για τον άξονα των «νέων χρήσεων», χωρίζονται οι χρήσεις σε δύο κατηγορίες ώστε να δημιουργηθούν δύο αντίστοιχοι όγκοι που θα τις εμπεριέχουν. Αυτές οι κατηγορίες είναι: οι ιδιωτικές χρήσεις (που περιλαμβάνει και τις «ήμι-ιδιωτικές» όπως γραφεία κ.α) και οι δημόσιες.

Η βασική λογική είναι πως οι ιδιωτικές χρήσεις που δεν είναι γίνονται ποτέ με την παρουσία κοινού, όπως οι πρόβες και οι ηχογραφήσεις να αναδειχτούν και να «εμφανιστούν» στο κοινό.

Οι δύο αυτές χρήσεις θα συνδυάζονται – συνδέονται σε κεντρικό σημείο μεταφέροντας τη δυναμική που εμπεριέχει μία ροή δεδομένων – αντικειμένου παραγωγής (μουσική) από τις ιδιωτικές χρήσεις προς τις δημόσιες και αντίστοιχα τη δυναμική που εμπεριέχει η ροή «παραλαβής» της μουσικής από τις δημόσιες χρήσεις προς τις ιδιωτικές.

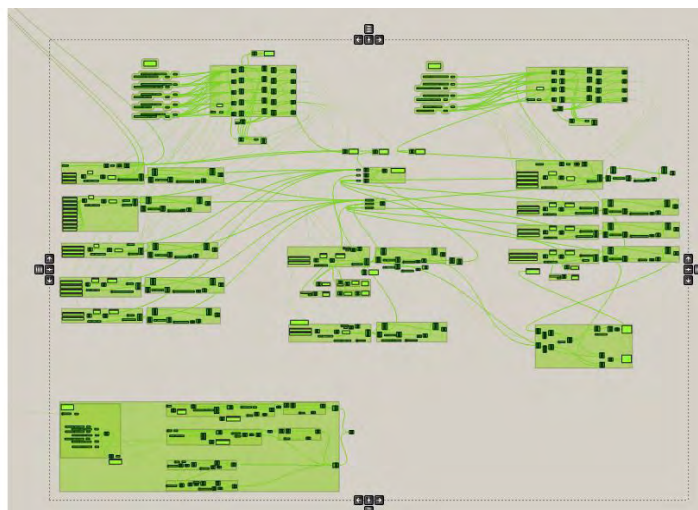
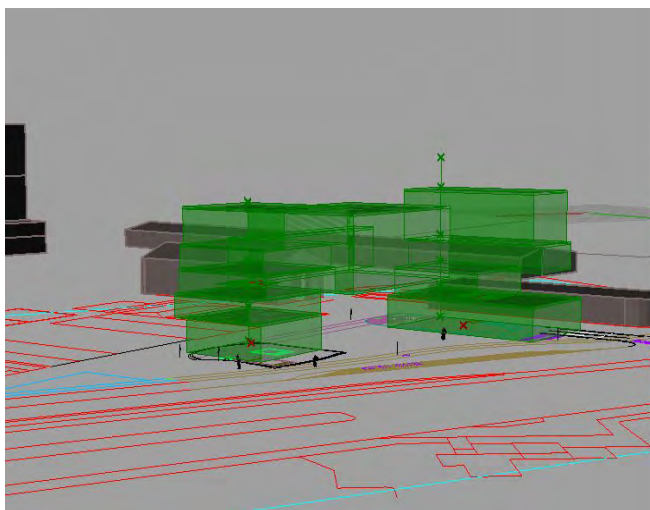
Η διαδικασία μελέτης ξεκίνησε με τη δημιουργία διαγραμμάτων που απεικόνιζαν το κτιριολογικό πρόγραμμα με τους υπάρχοντες χώρους και τα τετραγωνικά τους και τις αντίστοιχες μεταξύ τους συνδέσεις.

Διαγραμματική κάτοψη.

Το επόμενο βήμα ήταν η δημιουργία ενός definition στο Grasshopper του Rhino 3D που με παραμετρικό τρόπο να μπορεί να γίνει δοκιμή σε ένα μεγάλο εύρος συνδυασμών αναλογιών πλευρών και υψών καθώς και δοκιμές στις συνδέσεις μεταξύ των όγκων. Επίσης στους όγκους που απαιτούσαν συγκεκριμένο ύψος, όπως η αίθουσα συναυλιών και η αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, για την επίτευξη καλύτερης ακουστικής, προστέθηκαν οι μαθηματικοί τύποι που το υπολογίζουν (μήκος=4/3 πλάτους, ύψος:

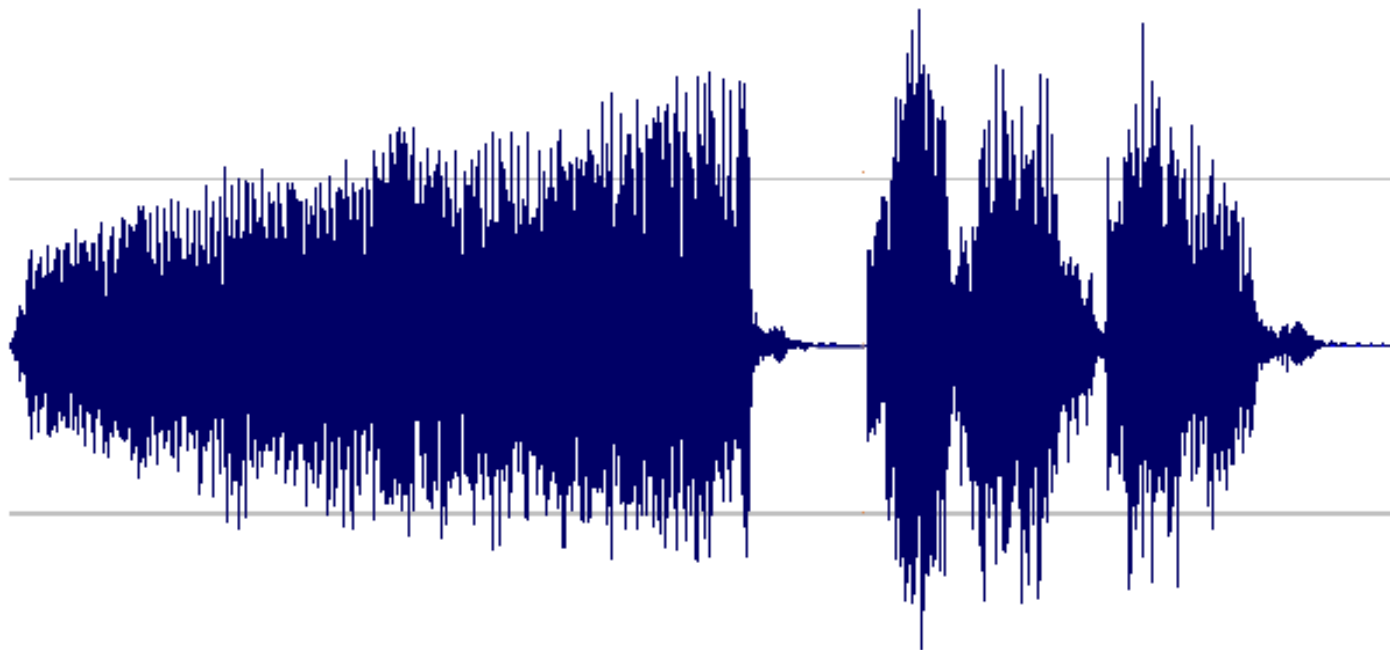
$$v=0,6\sqrt[3]{V}$$

Εικόνα από το definition του Grasshopper όπου γινόταν η δήλωση τετραγωνικών από το κτιριολογικό πρόγραμμα που είχε αποφασιστεί, υψών και πειραματισμός στις σχέσεις των όγκων.

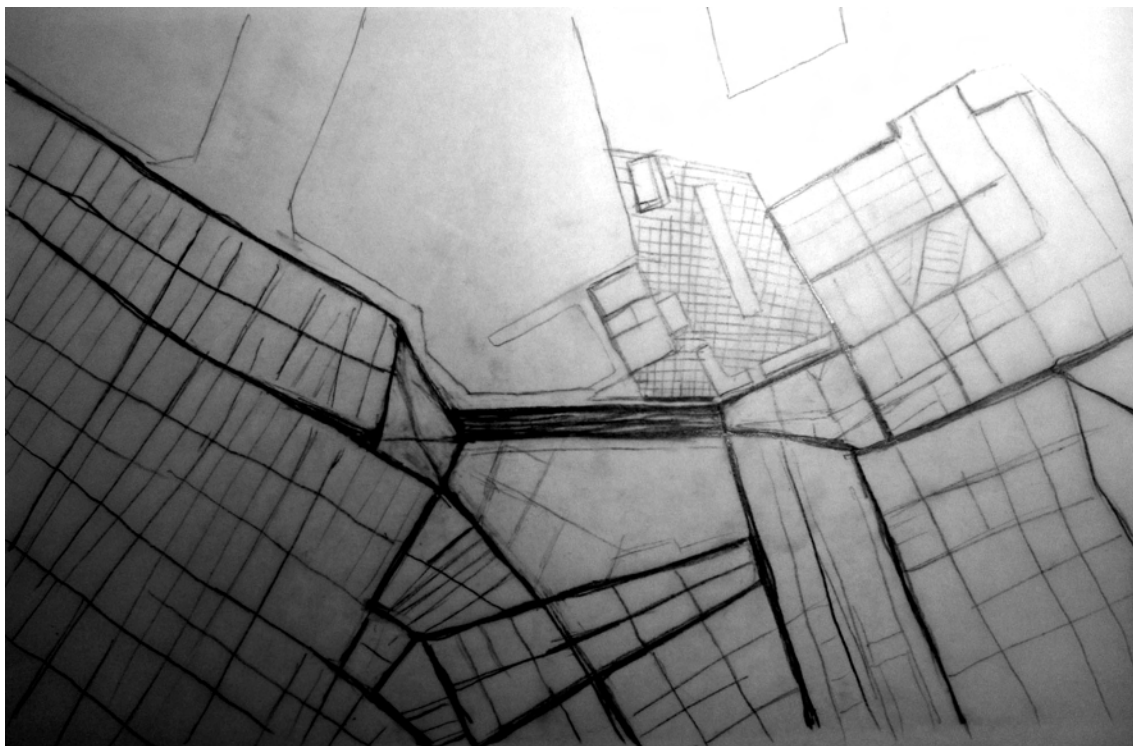
Παράλληλα με την αναζήτηση των σχέσεων των όγκων και της μορφής, γινόταν μία αναζήτηση στον τρόπο ανάλυσης της μουσικής. Ένας πιθανός τρόπος ήταν με τα διαγράμματα που παράγονται από προγράμματα ανάλυσης και επεξεργασίας ήχου.

Στοιχεία που παρατηρήθηκαν ήταν η επανάληψη και η συμμετρία, τόσο στο άκουσμα των διαφόρων τραγουδιών – δειγμάτων, όσο και στην κυματομορφή τους.

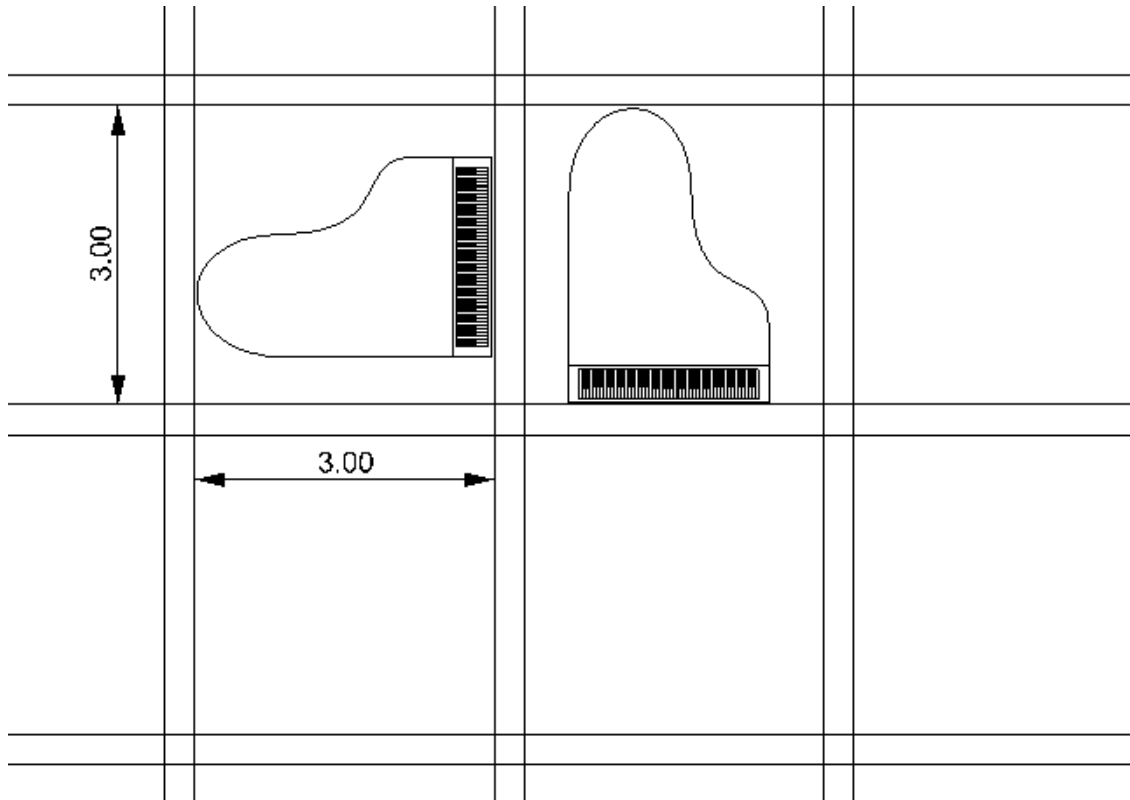

Βασικό στοιχείο της περιοχής, είναι ο κεντρικός δρόμος “Λαμπράκη” που επιβάλει το όριό του και χωρίζει την ευρύτερη περιοχή στη μέση.

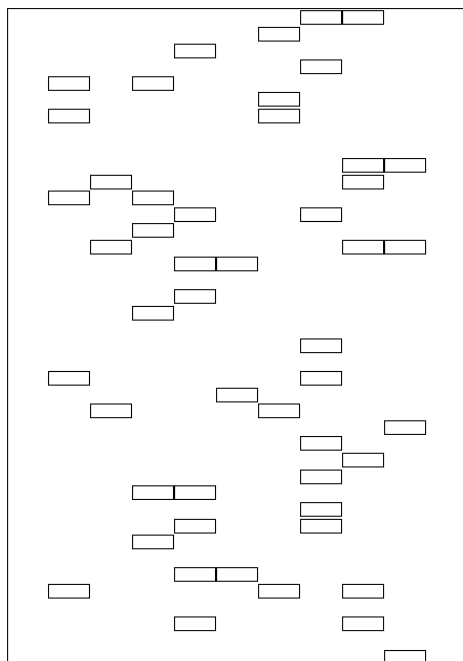
Στοιχείο που παρατηρήθηκε επίσης είναι οι διαφορετικοί κάναβοι στους οποίους βασίζονται οι πολεοδομικές ενότητες της ευρύτερης περιοχής. Εκτός από αυτό παρατηρείται συγκεκριμένα και μία άναρχη δόμηση στην περιοχή του οικοπέδου και στην προβλήτα Νο 1 που προτείνεται να αλλάξει η χρήση της από εμπορική σε πολιτιστική. Οπότε δημιουργείται η ανάγκη για ένα νέο κάναβο που θα πατήσουν οι νέες αυτές χρήσεις και θα οργανώσουν την περιοχή και θα ξεκινάει από το κτίριο της Φιλαρμονικής Βόλου.

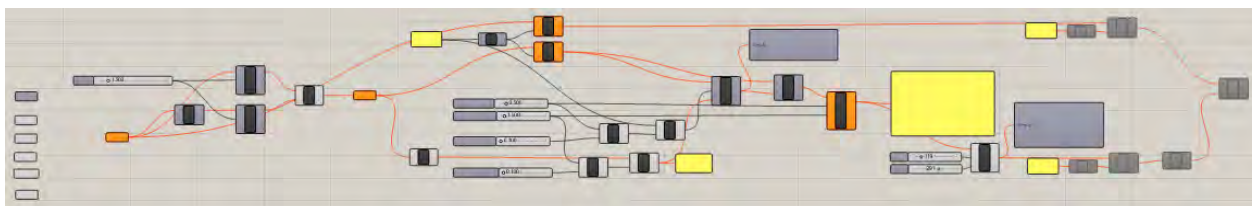
Ο κάναβος του κτιρίου της Φιλαρμονικής Βόλου βασίζεται στη θεμελιώδη μονάδα για ένα τέτοιο κτίριο που είναι το Grand Piano, όπου το μέγεθος του ποικίλει από 2.2 μέτρα μέχρι περίπου 3 μέτρα. Οπότε για ευκολία στη μεταφορά η μονάδα του κανάβου έχει διαστάσεις 3 x 3 μέτρα.

Για τις όψεις, έγινε δημιουργία definition στο grasshopper όπου ορίζοντας τις διαστάσεις των ανοιγμάτων και τις μεταξύ τους αποστάσεις, γίνεται η τοποθέτησή τους στην όψη βάσει ενός αλγόριθμου τυχειότητας.

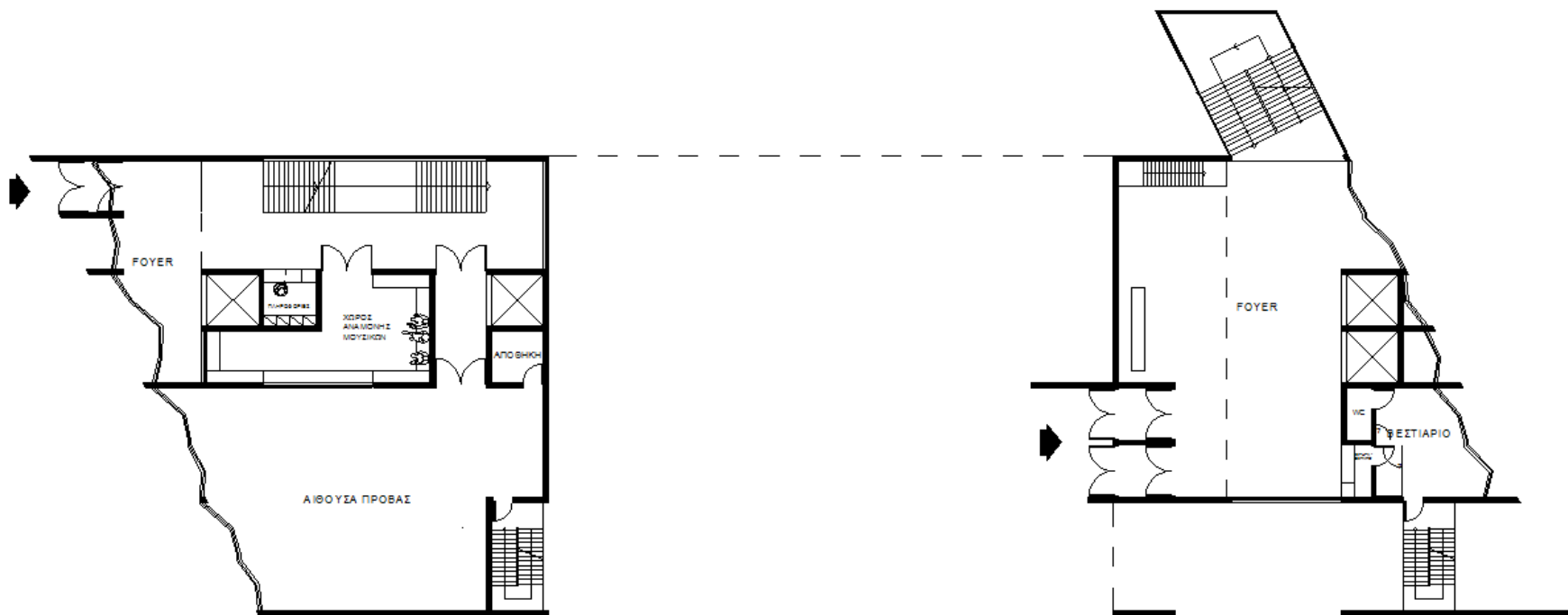
δείγμα όψης

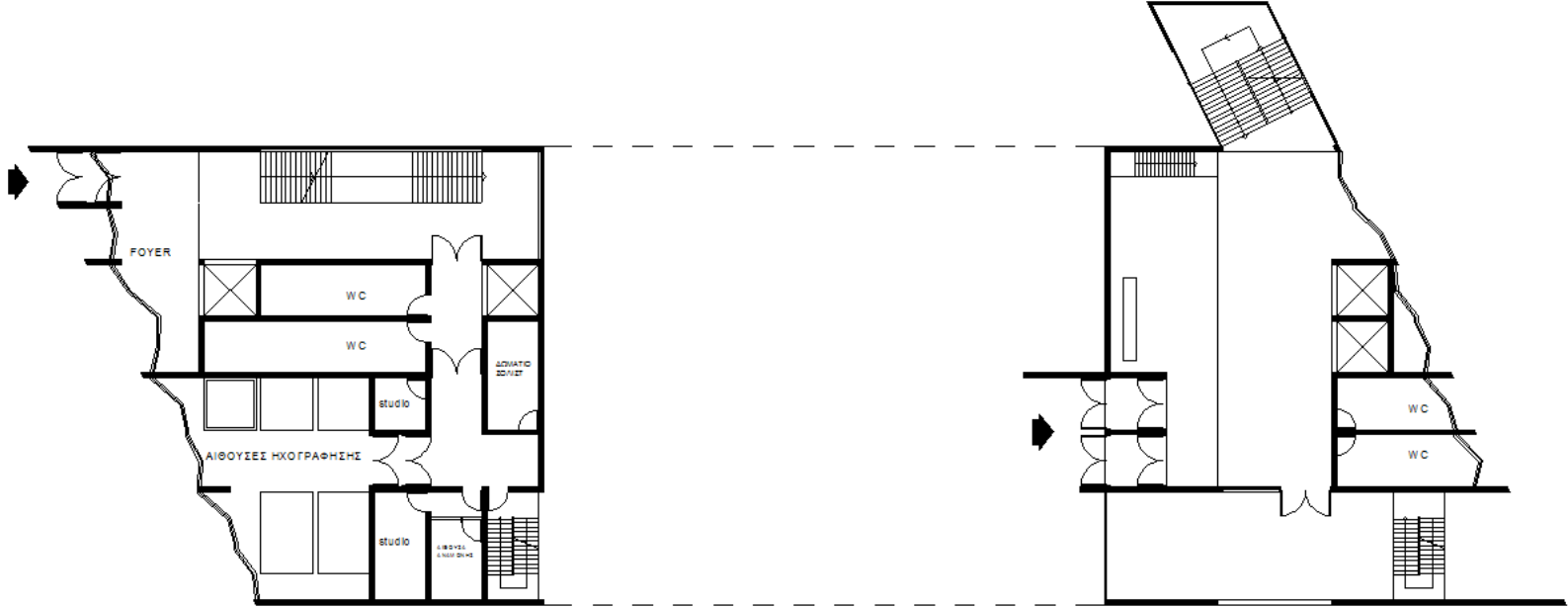
grasshopper definition

Σχέδια

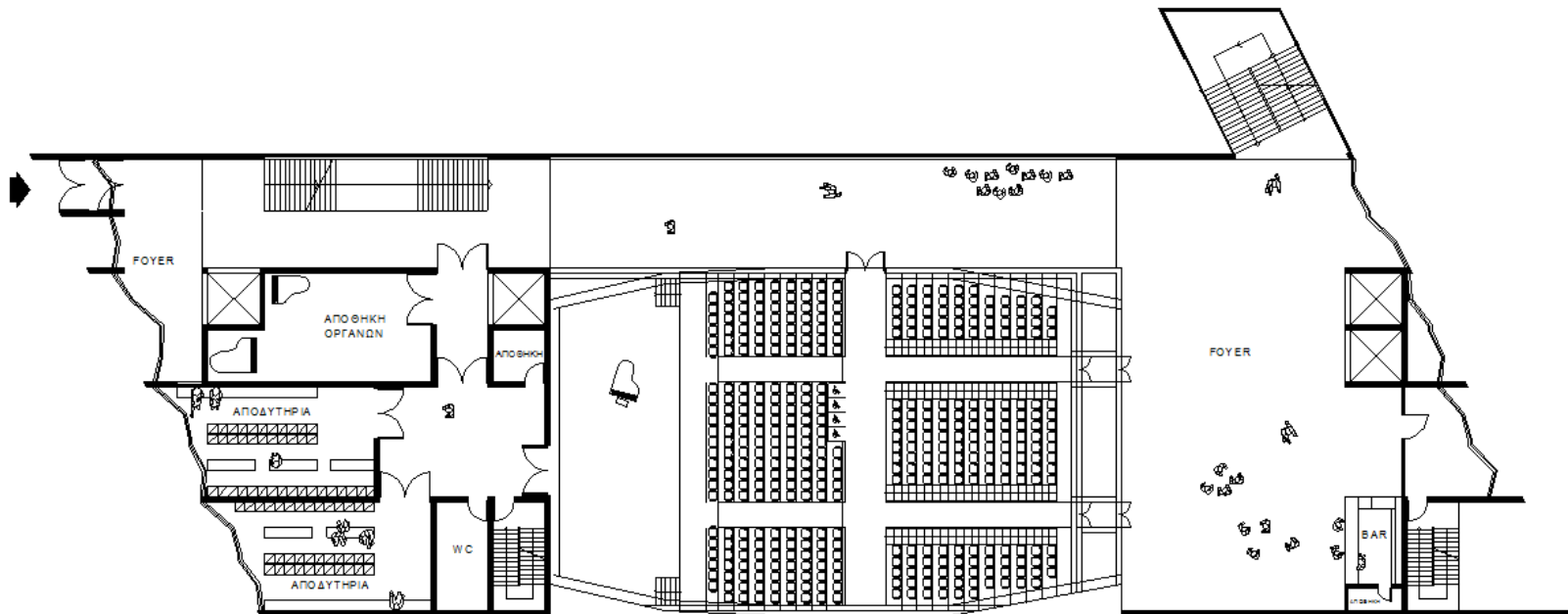
Κάτοψη ισογείου

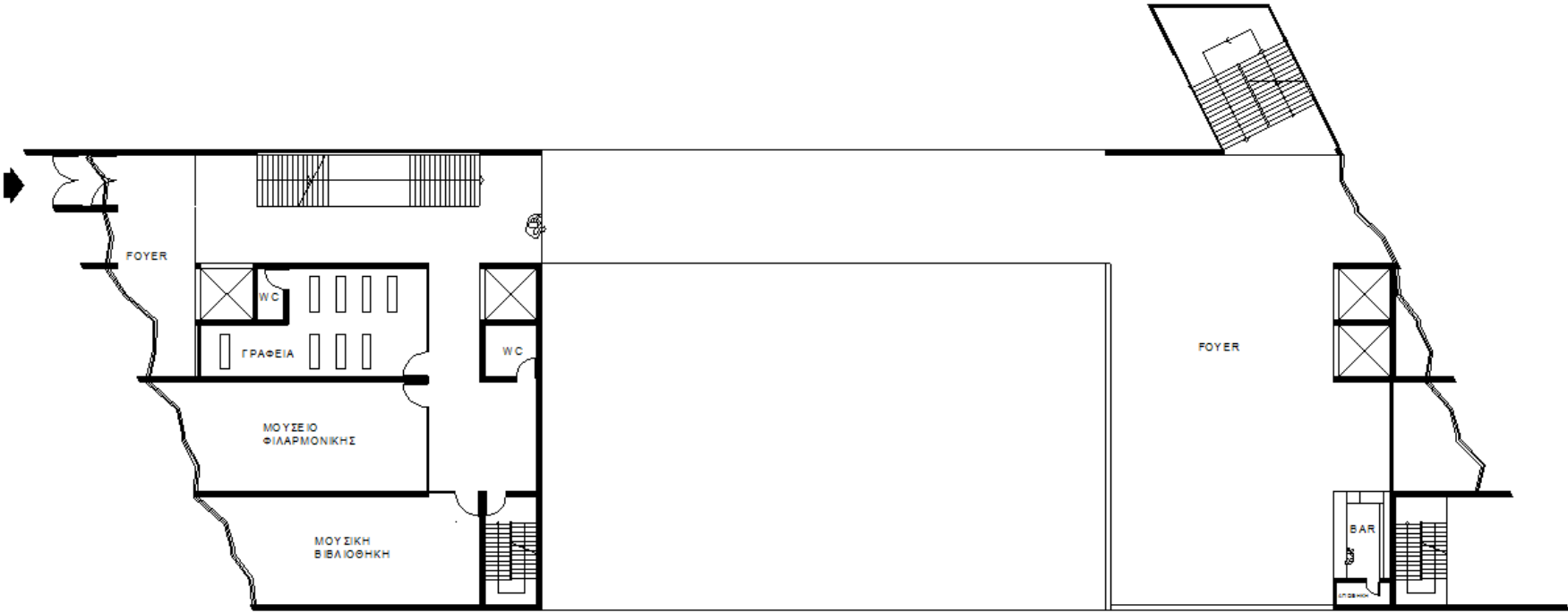
Κάτοψη 1^{ου} ορόφου

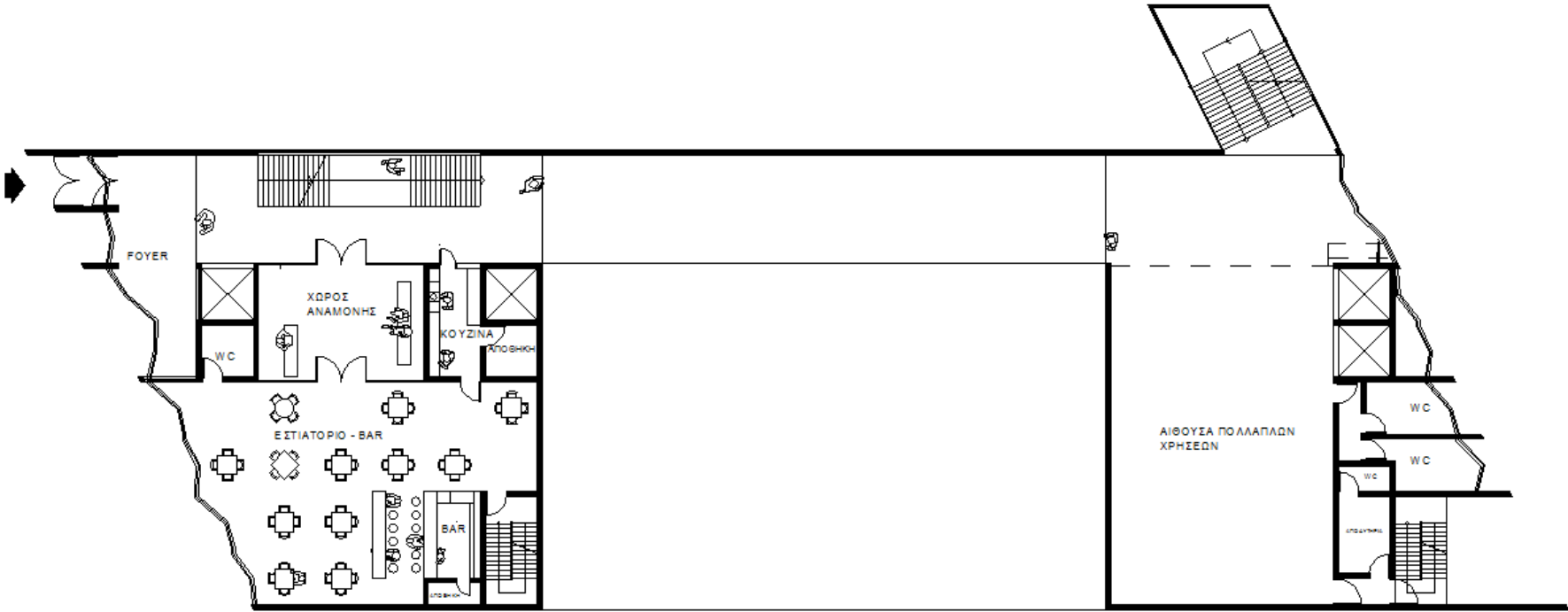
Κάτοψη 2^{ου} ορόφου

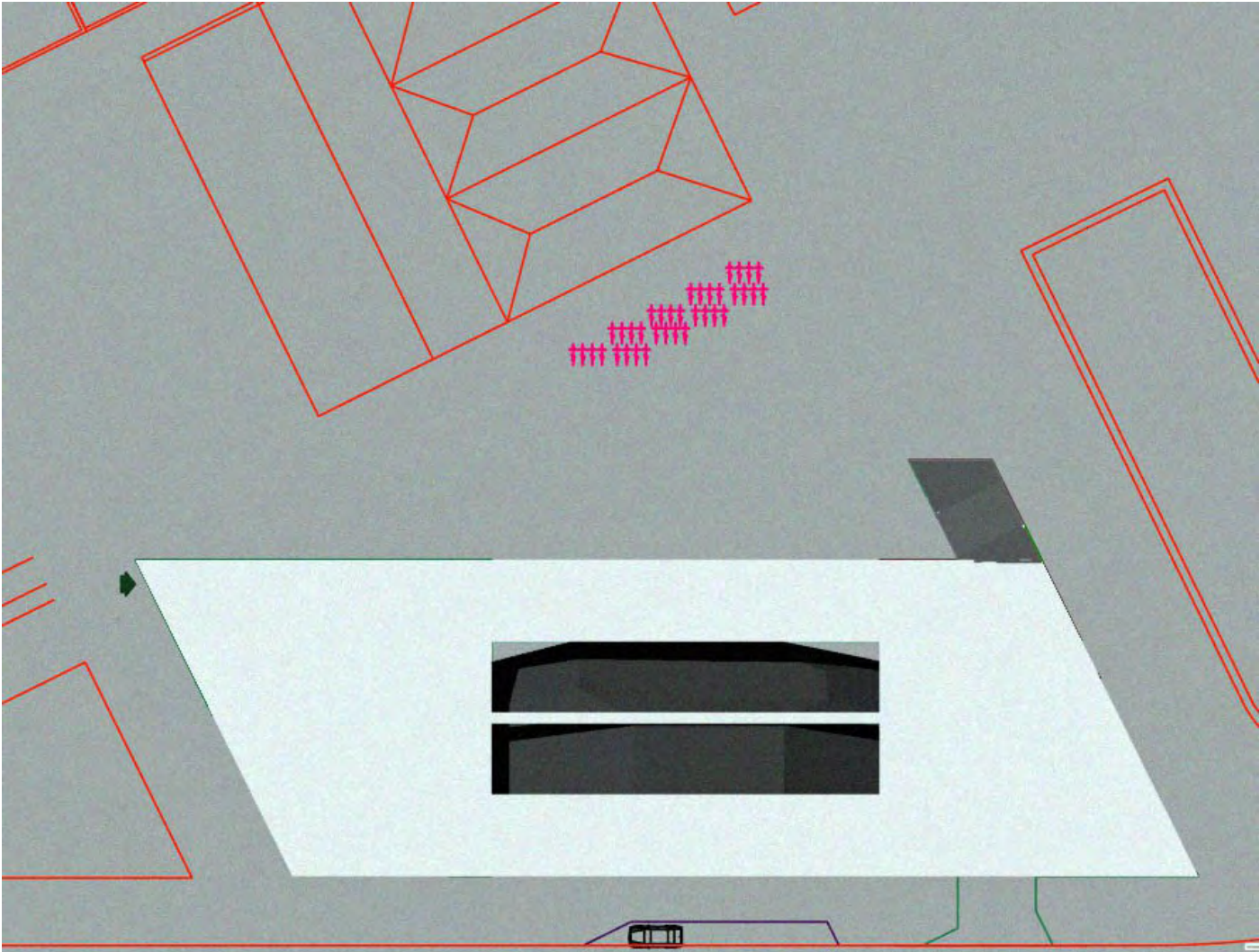
Κάτοψη 3^{ου} ορόφου

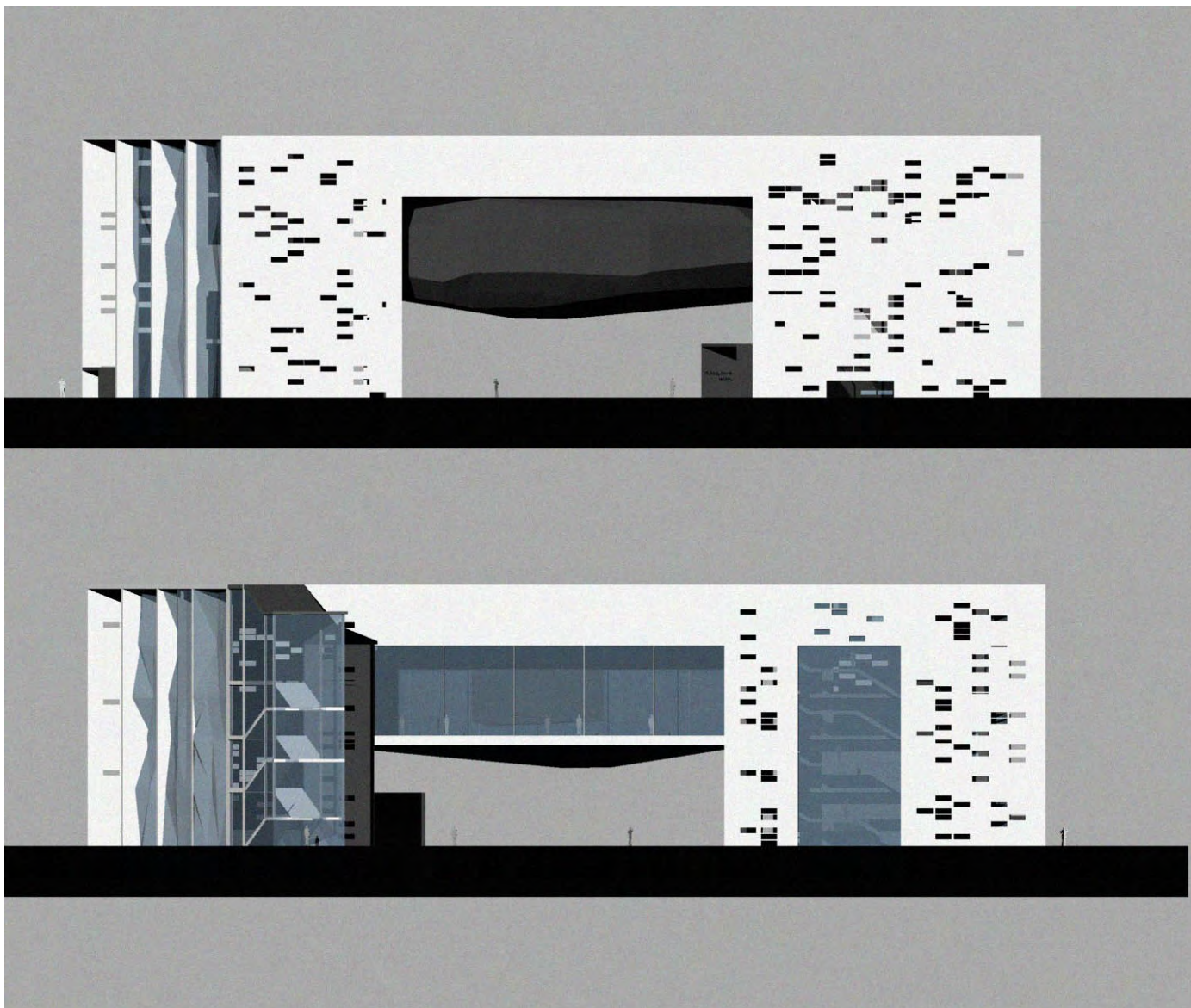
Κάτοψη 4^{ου} ορόφου

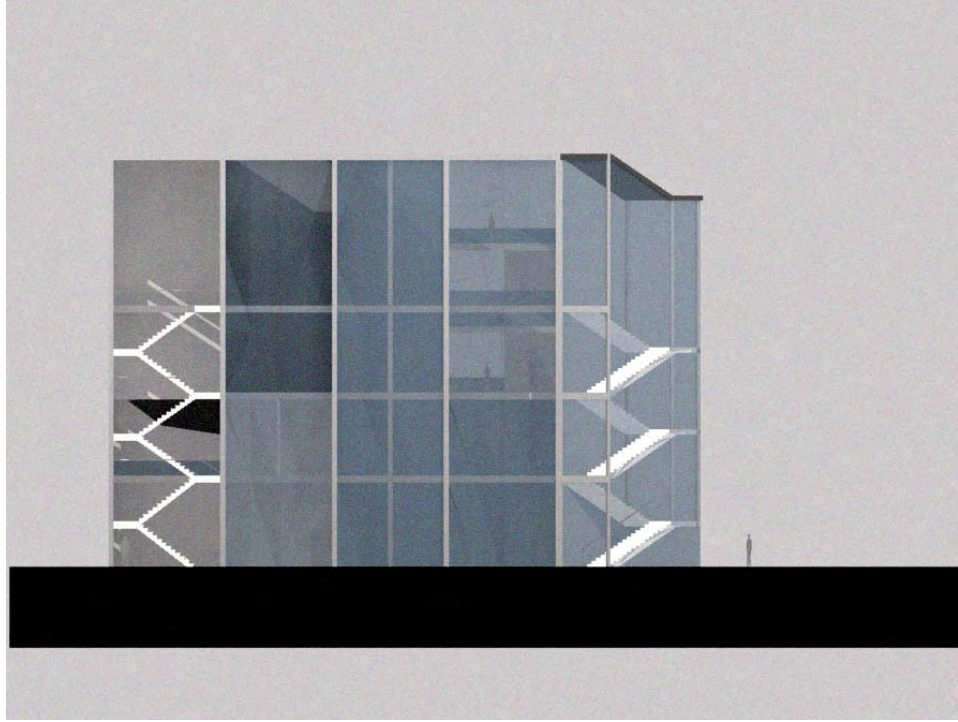
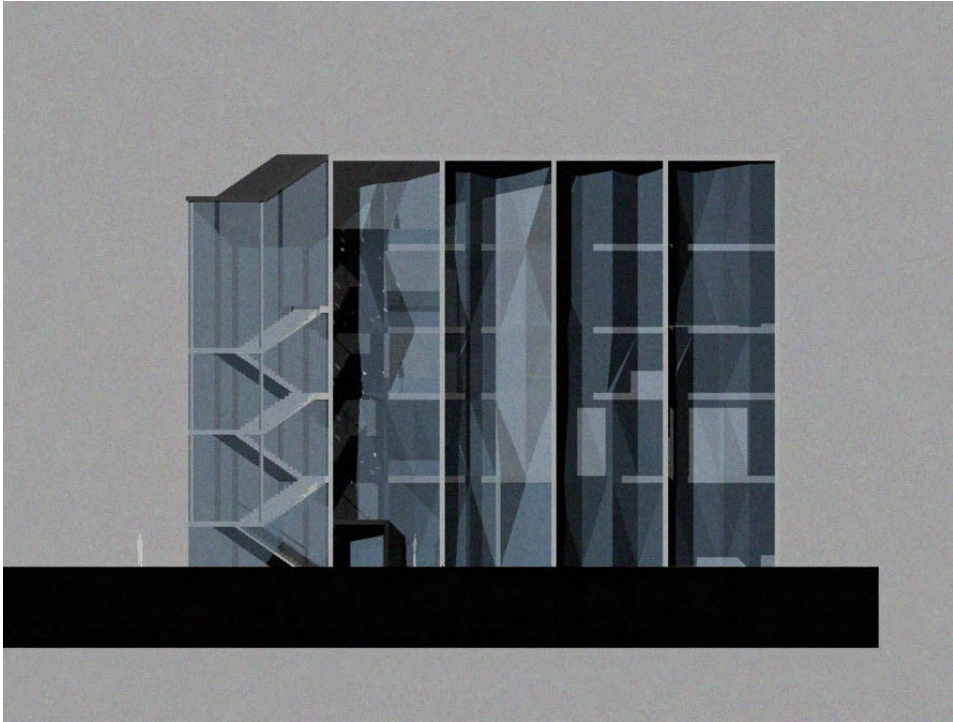

Κάτοψη δώματος

Όψεις

3D απόψεις

